

טבת התשע"ד

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
להבדל שבין פרשת בא לפרשת וארא
לפרשת בא (על פי שיעור של הרב משה ליכטנשטיין)

1. שמות י' ז:

"וויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש? שלח את האנשים ויעבדו את ד' אלוקיהם, הטרם תדע כי אבדה מצרים".

2. ירמיה מ"ו יג-כח:

יג הַדְּבַר אֲשֶׁר דָּבַר ה' אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא לְבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם. יד הַגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְּמִגְדוֹל וְהַשְׁמִיעוּ בְּנֶף וּבִתְחַפְנַחֲסִים אֲמָרוּ הַתִּיצֵב וְהִכּוּ לָךְ כִּי-אֶכְלָה חָרֵב סָבִיבֶיךָ. טו מְדוּעַ נִסְחַף אֲבִירֶיךָ לֹא עָמַד כִּי יְהוֹה הַדָּפוּ. טז הַרְבֵּה פֹשֵׁל גַּם-נֶפֶל אִישׁ אֶל-רַעְהוּ וַיֹּאמְרוּ קוֹמָה וְנִשְׁבָּה אֶל-עַמְּנוּ וְאֶל-אֶרֶץ מוֹלְדֹתֵנוּ מִפְּנֵי חָרֵב הַיּוֹנָה. יז קָרָאוּ שֵׁם פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם שָׁאוֹן הַעֲבִיר הַמוֹעֵד. יח חִי-אֲנִי נְאֻם-הַמֶּלֶךְ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ כִּי כְּתוּב בְּהַרִים וּכְכַרְמֵל בְּיַם יְבוּא. יט כְּלִי גֹלָה עָשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת-מִצְרַיִם כִּי-נֶף לְשִׁמָּה תִהְיֶה וְנִצַּתָּה מֵאִין יוֹשֵׁב. כ עֲגֹלָה יְפֵה-פִיָּה מִצְרַיִם קָרָךְ מִצְפּוֹן בָּא בָּא. כא גַּם-שְׁכָרִיָּה בְּקִרְבָּה כְּעֹגְלֵי מְרַבֵּק כִּי-גַם-הֵמָּה הִפְנוּ נִסּוּ יַחֲדָיו לֹא עָמְדוּ כִּי יוֹם אִידָם בָּא עֲלֵיהֶם עַת פִּקְדָתָם. כב קוֹלָה כְּנָחַשׁ יִלָּךְ כִּי-בְּחִיל יִלְכוּ וּבְקִרְדָּמוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֻטְבֵי עֲצִים. כג כְּרַתְנוּ יַעֲרָה נְאֻם-ה' כִּי לֹא יַחְקֹר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאִין לָהֶם מִסְפָּר. כד הַבִּישָׁה בַּת-מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם-צִפּוֹן. כה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּנִי פוֹקֵד אֶל-אֲמוֹן מִנְּא וְעַל-פְּרַעֲהַ וְעַל-מִצְרַיִם וְעַל-אֱלֹהֵיהָ וְעַל-מְלָכֶיהָ וְעַל-פְּרַעֲהַ וְעַל הַבְּטָחִים בּוֹ. כו וְנִתְּתִים בְּיַד מִבְּקָשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל וּבְיַד-עַבְדָּיו וְאַחֲרֵי-כֵן תִּשְׁכֹּן כִּימֵי-קֶדֶם נְאֻם-ה'

כז וְאַתָּה אֶל-תִּירָא עַבְדֶּי יַעֲקֹב וְאֶל-תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הַנְּנִי מוֹשֶׁעַד מְרַחֵק וְאַתָּה-זֶרְעָךָ מֵאַרְץ שְׁבִימָה וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁאֲנוּ וְאִין מַחְרִיד. כח אַתָּה אֶל-תִּירָא עַבְדֶּי יַעֲקֹב נְאֻם-ה' כִּי אֲתָדָךְ אֲנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כְּלָה בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְחִיתֶיךָ

שְׁמָה וְאַתָּדָךְ לֹא-אֶעֱשֶׂה כְּלָה וְיִסְרְתֶיךָ לְמִשְׁפָּט וְנִקְהָ לֹא אֲנַקְדָּךְ.

3. ירמיה מ"ו א-ב

א אֲשֶׁר הָיָה דְבַר-ה' אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא עַל-הַגּוֹיִם. ב. לְמִצְרַיִם עַל-חֵיל פְּרַעֲהַ נָכוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר-הָיָה עַל-נְהַר-פָּרַת בְּכַרְכַּמֶּשׁ אֲשֶׁר הָפָה נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בְּשָׁנַת הַרְבִּיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה.

4. ירמיה מ"ו ז-י:

ז מִי-זֶה כִּיֹּאֵר יַעֲלֶה כְּנִהְרוֹת יִתְגַּעֲשׂוּ מִיָּמִיו. ח מִצְרַיִם כִּיֹּאֵר יַעֲלֶה וְכְנִהְרוֹת יִתְגַּעֲשׂוּ מִיָּם וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה אֲכַסְּהָ-אֶרֶץ אֲבִידָה עִיר וַיִּשְׁבִּי בָּהּ. ט עָלוּ הַסּוֹסִיסִים וְהִתְהַלְּלוּ הַרְכָּב וַיִּצְאוּ הַגְּבוּרִים פּוֹשׁ וּפּוֹט תַּפְּשִׁי מִגֶּן וְלוֹדִים תַּפְּשִׁי דְרָכֵי קִשְׁתָּה. י וְהַיּוֹם הַהוּא לֹא-נִי ה' צְבָאוֹת יוֹם נִקְמָה לְהַנְקָם מִצְרַיִם וְאֶכְלָה חָרֵב וְשִׁבְעָה וְרוֹתָהּ מִדְּמַם כִּי זָבַח לֹא-נִי ה' צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צִפּוֹן אֶל-נְהַר-פָּרַת.

5. יוסף בן מתתיהו, מלחמות היהודים ספר עשירי, פרק ו.

בשנה הרביעית למלכו תפס איש ושמו נבוכדנצר את השלטון על הבבלים. נבוכדנצר זה עלה באותו זמן עם חיל רב על כרכמיש העיר שעל נהר פרת, והחליט להלחם בנכו מלך מצרים, אשר סוריה כולה הייתה כפופה לשלטונו. כיון שנודעה לו לנכו כוונתו של מלך בבל על מסע המלחמה שהוא עורך נגדו, לא זלזל בדבר, אלא מיהר ויצא בחיל גדול אל פרת, כדי להלחם בנבוכדנצר. וכשבאו ליד התנגשות נחל נכו מפלה, ורבבות רבות מאנשיו אבדו בקרב. ומלך בבל עבר את הפרת וכבש את סוריה עד פלוסיון, חוץ מיהודה. ובשנה הרביעית למלך נבוכדנצר, והיא השמינית ליהויקים שליט העברים, יצא מלך בבל בחיל רב למלחמה על היהודים, ודרש מס עובד מיהויקים מתוך איומי מלחמה ... אולם בשנה השלישית שמע יהויקים שהמצרים יוצאים למלחמה על מלך הבבלים, ולא שילם לו את המס. אפס תקוותו נכזבה, כי המצרים לא העזו

15. רש"י:
 "ונקה לא אנקך - לשון טיאוט והשמד וכן תרגמו יונתן
 לשון כליה"

לערוך את מסע המלחמה. את הדברים האלה חזה
 ירמיהו הנביא והגידם לעם יום יום, כי לשווא נושאים
 הם את תקוותיהם אל המצרים, וכי עתידה העיר ליחרב
 ביד מלך בבל, ויהויקם המלך סופו לנפול בידו.

6. יחזקאל כ"ט יז-כא:

"ויז ויהי בעשרים ושבע שנה בראשון באחד לחדש ה'יה
 דבר-ה' אלי לאמר. יח בן-אדם נבוכדראצר מלך-בבל
 העביד את-חילו עבדה גדולה אל-צר פל-ראש מקרח
 וכל-פתף מרוטה ושכר לא-היה לו ולחילו מצר על-
 העבדה אשר-עבד עליה. יט לכן פה אמר אד-ני ה' הנני
 נתן לנבוכדראצר מלך-בבל את-ארץ מצרים ונשא המנה
 ושלל שללה ובזז בזה והיתה שכר לחילו. כ פעלתו
 אשר-עבד פה נתתי לו את-ארץ מצרים אשר עשו לי
 נאם אד-ני ה'. כא ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל
 ולך אתן פתחון-פה בתוכם וידעו כי-אני ה'"

7. ההתרעה על מכת הבכורות:

"ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור
 בארץ מצרים, מאדם ועד בהמה ובכל אלוהי מצרים
 אעשה שפטים אני ה'"

8. בהפטרה נאמר:

"אמר ה' צבאות אלוהי ישראל, הנני פוקד אל אמון מנא
 ועל פרעה ועל מצרים, ועל אלהיה ועל מלכיה"

9. בהתראה על מכת הארבה:

"עד מתי יהיה זה לנו למוקש? שלח את האנשים ויעבדו
 את ה' אלוהיהם, הטרם תדע כי אבדה מצרים?"

10. בהפטרה הכושלים אומרים איש אל רעהו:

"קומה ונשבה אל עמנו ואל ארץ מולדתנו, מפני חרב
 היונה. קראו שם: פרעה מלך מצרים שאון, העביר
 המועד"

11. האברבנאל:

הנכרים שהיו בהם, שבאו לעזרת מצרים, היו אומרים
 זה לזה: קומה ונשובה אל עמנו ואל ארץ מולדתנו.

12. שד"ל:

ר' עזריה מן האדומים (ספר מאור עיניים פרק כא)
 אמר, שהוא רמז למלכות אשור ובבל, שהיה אות דגלם
 יונה.

13. ההבטחה:

"אתה אל תירא עבדי יעקב, נאם ה', כי אתך אני, כי
 אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחיתך שמה, ואתך לא
 אעשה כלה, ויסרתך למשפט ונקה לא אנקך"

14. רד"ק:

"ואתה אל תירא: שאינך כמותם, ואף על פי שהם ישבו
 בארצם, אחר גלותם, לא יהיו שלוים ושקטים, אלא
 סופם שיכלו מהיות גוי ולא ייזכר שםם, וישראל לא
 יסוף שםם וזכרם יעמוד כימי השמים על הארץ"